

Gabija BANKAUSKAITĖ-SEREIKIENĖ

(Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas, Lietuva)

TARMINIO DISKURSO KŪRĖJO KONCEPTUALIZAVIMAS KĖDAINIŲ APYLINKĖSE

Pranešime aptariami žvalgomojo tyrimo, atliekamo pagal Lietuvos kalbos instituto projekto *Šiuolaikiniai geolingvistikos tyrimai Lietuvoje: punktų tinklo optimizacija ir interaktyvioji tarminės informacijos sklaida*¹ užduotis, duomenys. Tyrimo tikslas – paanalizuoti, kaip įvardijamas, apibūdinamas tarminio diskurso kūrėjas vidurio Lietuvoje, kur vakarų aukštaičių šiauliškių tarmė nėra ryški. Įdomu, kaip ir kiek kaime ir mieste gyvenantys respondentai identifikuojasi su tarmiakalbiais, kaip konceptualizuoja tokio diskurso kūrėją. Tiriamąją medžiagą sudaro dalis sociolingvistinio tyrimo, atliekamo vykdant projektą, duomenų. Apibendrinami respondentų apklausos duomenys iš šešių punktų: Kėdainių miesto, Dotnuvos, Josvainių ir Surviliškio miestelių, Labūnavos ir Šlapaberžės kaimų. Daugiausia respondentų apklausta miesteliuose, mažiau kaimuose ir mažiausiai Kėdainių mieste. Tyrime dalyvavo 47 trijų kartų, įvairaus išsilavinimo respondentai. Į pranešime aptariamą anketos dalies klausimus atsakė 35 respondentai. Dominavo vyresniosios kartos pašnekovai, turintys nebaigtą vidurinę, vidurinę ar profesinę išsilavinimą.

Apibendrintina, kad dauguma respondentų lietuvių tarmes vertina ir tarminį kalbėjimą laiko saugotinu, unikaliu lietuvių tautos bruožu. Tarmės kūrėjas vertinamas kaip socialiai patrauklus, gerbiantis gimtąją tarmę (vietinę kalbą), patriotiškai nusiteikęs žmogus. Ir miestiečių, ir ne miesto žmonių atsakymai neakcentuoja socialinio žymėtumo ir paneigia stereotipą, kad tarmiškai kalbantysis yra kaimietis. Šiuo atveju stereotipinė kaimo-miesto opozicija Lietuvos vidurio gyventojams neaktuali. Dauguma pašnekovų tarminio diskurso kūrėją linkę įvardyti kaip kalbantį kitaip akcentuodami teigiamą kvalifikaciją, o patys nebuvo linkę su juo identifikuotis, savo krašto skiriamąsias tarmines ypatybes vertino kaip neryškius tarminio kalbėjimo elementus. Įdomu tai, kad tarminė raiška daugumos respondentų nesietą su vyresniąja karta, taip pat su menkesniu išsilavinimu. Taigi žvalgomasis tyrimas leidžia formuluoti apibendrinamąją prielaidą, kad vidurio Lietuvoje gyvenantys respondentai tarminio diskurso kūrėją konceptualizuoja ypač teigiamai.

---

¹ „Šiuolaikiniai geolingvistikos tyrimai Lietuvoje: punktų tinklo optimizacija ir interaktyvioji tarminės informacijos sklaida“ (projekto kodas Nr. VP1-3.1-ŠMM-07-K-01-028)